

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 5Co/28/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4213213485
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 02. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Pátrovičová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2017:4213213485.2

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Renáty Pátrovičovej a sudcov JUDr. Vladimíra Pribulu a JUDr. Borisa Minksa, v právnej veci žalobcu: CASH COLLECTORS SK, s.r.o., Mlynské Nivy 49, Bratislava, IČO: 44 703 015, v konaní zastúpeného: Havel, Holásek & Partners, s.r.o., advokátska kancelária so sídlom Mlynské Nivy č. 49, Bratislava, proti žalovanej: I. I., nar. XX.X.XXXX, bytom X. XXX/XX, T., o zaplatenie 3.701,74 eura s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Komárno zo dňa 20. apríla 2015 č. k. 14C/201/2014-137, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Komárno (súd prvej inštancie) rozsudkom zo dňa 20. apríla 2015 č. k. 14C/201/2014-137 (napadnutý rozsudok) zamietol žalobu žalobcu a žalovanej nepriznal náhradu trov konania.

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa návrhom doručeným súdu dňa 19.6.2013 domáhal uloženia povinnosti žalovanej zaplatiť mu sumu 3.701,74 eura spolu s úrokom vo výške 18,40 % ročne zo sumy 3.274,31 eura od 5.7.2011 do zaplatenia, úrokom z omeškania vo výške 9,25 % ročne zo sumy 3.274,31 eura od 5.7.2011 do zaplatenia a náhradu trov konania. Svoj nárok odôvodnil tým, že žalovaná s jeho právnym predchodcom (spoločnosťou Slovenská sporiteľňa, a.s.) uzavrela dňa 27.10.2006 zmluvu o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX, predmetom ktorej bolo poskytnutie úveru vo výške 1.659,70 eura s úrokovou sadzbou 18,40 % ročne. Žalovaná sa zaviazala splácať úver pravidelnými mesačnými splátkami vo výške 44,65 eura s lehotou splatnosti k 20. dňu v mesiaci. Konečná splatnosť úveru bola ustálená na deň 20.10.2011. Žalovaná svoj záväzok vyplývajúci zo zmluvy o splátkovom úvere nespĺnila ani do dňa konečnej splatnosti úveru. Ku dňu postúpenia pohľadávky (t.j. k 21.10.2010) táto predstavovala sumu vo výške 3.701,74 eura pozostávajúcu z dlžnej istiny vo výške 3.274,31 eura a dlžných úrokov z omeškania vo výške 427,43 eura. Zároveň si uplatnil na zaplatenie zmluvný úrok vo výške 18,40 % ročne a úrok z omeškania z dlžnej istiny počnúc dňom nasledujúcim po vyhlásení mimoriadnej splatnosti úveru. Podaním doručeným súdu dňa 12.12.2013 žalobca špecifikoval svoj návrh, keď uviedol, že žalovaná titulom poskytnutého úveru celkove uhradila sumu vo výške 230,27 eura, keď sa prvýkrát dostala do omeškania už s úhradou prvej splátky. Úhrady žalovanej boli započítané na splatné poplatky a náklady spojené s úverom, úroky z omeškania, úroky a istinu. Poslednú úhradu titulom úveru žalovaná realizovala dňa 19.4.2007.

3. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zistil, že na základe zmluvy o postúpení pohľadávok č. 0918/2010/CE uzatvorenej medzi žalobcom a spoločnosťou Slovenská sporiteľňa, a.s. Dňa 21.10.2010, žalobca nadobudol od svojho právneho predchodcu pohľadávku voči žalovanej titulom zmluvy o splátkovom úvere č. 0212314693 zo dňa 27.10.2006, ktorá je predmetom tohto konania. Postúpenie pohľadávky bolo žalovanej oznámené právnym predchodcom žalobcu podaním zo dňa 12.11.2010, doručeným žalovanej dňa 6.12.2010 a žalobcom písomným podaním zo dňa 3.1.2011,

doručeným žalovanej dňa 7.1.2011. V oznámení o postúpení pohľadávok žalobca zároveň vyzval žalovanú na zaplatenie.

4. Ďalej súd prvej inštancie uviedol, že žalovaná s právnym predchodcom žalobcu uzavrela dňa 27.10.2006 zmluvu o splátkovom úvere. Na základe tejto zmluvy bol žalovanej poskytnutý úver vo výške 50.000,- Sk (1.659,70 eur), ktorý sa žalovaná zaviazala právnemu predchodcovi žalobcu uhradiť spolu s dohodnutým zmluvným úrokom vo výške 18,40 % ročne v pravidelných mesačných splátkach vo výške 44,65 eura v období od 20.11.2006 do 20.10.2011 (teda v 60 mesačných splátkach splatných vždy k 20. dňu v mesiaci). RPMN bola zmluvnými stranami ustálená vo výške 23,01 %. Súčasťou zmluvy boli všeobecné obchodné podmienky účinné od 1.1.2006, obchodné podmienky účinné od 1.2.2006 a sadzobník poplatkov. Písomným podaním zo dňa 14.6.2011 žalobca upozornil žalovanú na možnosť vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru. Zároveň vyčíslil svoju pohľadávku na sumu vo výške 3.701,74 eura a vyzval žalovanú na zaplatenie dlžnej sumy do 15 dní od odoslania upozornenia. Ako vyplynulo z písomného podania žalobcu zo dňa 4.7.2011, týmto žalobca ku dňu 4.7.2011 vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru. Z predložených výpisov z účtu mal súd prvej inštancie preukázané, že žalovaná naposledy uhradila splátku úveru dňa 19.4.2007, keď v období od 20.11.2006 do 19.4.2007 celkove vykonala 8 úhrad celkove vo výške 230,27 eura. Žalovaná v priebehu konania uznala, že v roku 2006 uzavrela s právnym predchodcom žalobcu zmluvu o splátkovom úvere, na základe ktorej jej boli poskytnuté finančné prostriedky vo výške 50.000,- Sk. Úver si brala za účelom kúpy nábytku a televízora. Úver splácala len do roku 2007. Tento prestala splácať z dôvodu, že mala aj iné záväzky, ktoré musela splácať. Okrem toho jej právny predchodca žalobcu zablokoval možnosť disponovať s finančnými prostriedkami na účte, ktoré boli poukazované na jej účet od zamestnávateľa jej manžela. Od roku 2007 už nič neuhradila. Dlžnú sumu však neuznala, pričom právne posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku ponechala na rozhodnutie súdu. Súdu predložila listinné dôkazy o svojich iných záväzkoch, pre ktoré nemohla uhrádzať pohľadávku žalobcu ako aj o výške svojho príjmu za obdobie od júla 2010 do decembra 2010.

5. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 497, § 499, § 502 ods. 1, § 506, § 397 Obchodného zákonníka, § 52 ods. 1, § 879j, § 100 ods. 1, § 101, § 111 Občianskeho zákonníka, § 23a ods. 1, 2 zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, § 5b zákona č. 372/1990 Zb.

6. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie dospel k záveru, že návrhu žalobcu nie je možné vyhovieť. Predmetom konania v tejto veci bol záväzok žalovanej, ktorý vznikol zo zmluvy o splátkovom úvere. I keď sporná zmluva predstavuje tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah (§ 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka), predmetná zmluva je súčasne spotrebiteľskou zmluvou a na žalovanú je potrebné hľadieť ako na spotrebiteľa, pretože pri jej uzavieraní nekonal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, teda na právny vzťah založený zmluvou o úvere je potrebné aplikovať aj príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách (§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka), a to cez odkaz podľa ustanovenia § 1 ods. 2 druhá veta Obchodného zákonníka. Podľa názoru súdu prvej inštancie uvedený záver vyplýva zo skutočnosti, že tzv. spotrebiteľské zmluvy (i keď sú upravené v Občianskom zákonníku) nepredstavujú osobitný zmluvný typ aplikovateľný len na občianskoprávne vzťahy, naopak príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka je potrebné aplikovať na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ bez ohľadu na to, či ide o občianskoprávny alebo obchodnoprávny vzťah (vyplýva to najmä z toho, že ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách sú systematicky zaradené vo všeobecnej časti Občianskeho zákonníka a teda nepredstavujú osobitný zmluvný typ zo záväzkovej časti). Preto na právny vzťah založený zmluvou o úvere aplikoval súd ustanovenia Obchodného zákonníka (čo sa týka konkrétnych práv a povinností) ako aj ustanovenia Občianskeho zákonníka (týkajúce sa spotrebiteľa a spotrebiteľských zmlúv). S ohľadom na tento záver súdu bolo v konaní potrebné zaoberať sa i skutočnosťou, či navrhovateľ neuplatňuje premlčaný nárok, zistenie ktorej skutočnosti potom bráni súdu priznať mu plnenie voči odporkyni ako spotrebiteľovi, keď počnúc účinnosťou novely zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri predaji tovaru alebo poskytovaní služieb na základe zmluvy uzavretej na diaľku alebo zmluvy uzavretej mimo prevádzkových priestorov predávajúceho a o zmene a doplnení niektorých zákonov vykonanej zákonom č. 102/2014 Z. z. je súd od 13.6.2014 povinný na premlčanie uplatneného nároku prihliadať z úradnej povinnosti. Zároveň bolo potrebné vysporiadať sa s otázkou, či na premlčanie (konkrétne premlčaciu dobu) uplatneného nároku je potrebné aplikovať príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka. Pokiaľ ide aplikáciu novely zákona č. 250/2007 Z. z. na posudzovaný právny vzťah súd je toho názoru, že prijatá novela nevykazuje znaky

pravej retroaktivity, ktorá je v našom právnom poriadku neprípustná, ale ide o retroaktivitu nepravú, ktorá prípustná je (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky PL. ÚS 16/09 zo dňa 27.10.2010). Predmetnou novelou neboli dotknuté právne skutočnosti, ktoré vznikli počas platnosti a účinnosti skorších právnych noriem, nebolo odňaté právo navrhovateľa vzniknuté v minulosti podľa staršieho zákona (v prejednávanej veci právo na vrátenie poskytnutého úveru s príslušenstvom), boli len zmenené isté práva do budúcnosti, konkrétne právo s úspechom sa domáhať priznania tohto nároku v prípade, že tento je premlčaný. V danej veci, nakoľko predmetom konania je nárok vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy, na tento právny vzťah je potrebné aplikovať aj ustanovenia Občianskeho zákonníka, ak je to pre spotrebiteľa priaznivejšie. Z hľadiska posudzovanej otázky je pre odporkyňu ako spotrebiteľa nepochybne výhodnejšia právna úprava premlčania podľa Občianskeho zákonníka, pretože zakotvuje kratšiu (trojročnú) premlčaciu dobu oproti úprave premlčania v Obchodnom zákonníku. Záver o aplikácii ustanovení Občianskeho zákonníka o premlčaní na prejednanú vec plynie podľa názoru súdu z ustanovenia § 266 ods. 5 Obchodného zákonníka ako aj z ustanovenia § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré ukladá na právny vzťah, ktorého účastníkom je spotrebiteľ, aplikovať tie ustanovenia právneho poriadku, ktoré sú pre spotrebiteľa priaznivejšie. V zmysle § 54 ods. 1 druhá veta Občianskeho zákonníka si odporkyňa ako spotrebiteľ nemôže zhoršiť svoje zmluvné postavenie len z dôvodu, že uzavrel zmluvu podľa Obchodného zákonníka. Z uvedeného právneho názoru súd v prejednávanej veci pri rozhodovaní vychádzal. Premlčacia doba podľa Občianskeho zákonníka začína plynúť odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať poprvý raz. Možnosť vykonania práva po prvý raz ako začiatok plynutia premlčacej doby nastáva v okamihu, keď sa veriteľ môže oprávnenne domáhať na súde splnenia záväzku. Inými slovami, je to okamih, kedy oprávnený môže po prvýkrát s úspechom podať žalobu na plnenie záväzku. Občiansky zákonník objektívne vymedzuje začiatok plynutia premlčacej doby, ktorý nezávisí od subjektívnej okolnosti, teda od toho, či oprávnený subjekt vie alebo nevie o svojom práve. Všeobecná trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Tým je objektívne vymedzený začiatok plynutia premlčacej doby. Tento okamih je daný objektívne a nezávisle od subjektívnej okolnosti, teda či oprávnený vedel alebo nevedel o svojom práve. Právo mohlo byť prvýkrát vykonané vtedy, ak je spôsobilé byť uplatnené v konaní pred súdom prostredníctvom návrhu na začatie konania. V prejednávanej veci z predložených výpisov z účtu mal súd preukázané, že poslednú splátku úveru uhradila žalovaná dňa 19.4.2007 vo výške prevyšujúcej dohodnutú výšku splátky, pričom právny predchodca žalobcu si účtoval úrok z omeškania z dlžných splátok až do dňa postúpenia pohľadávky, t.j. do 21.10.2010. Potom deň, kedy bol žalobca oprávnený zosplatiť celý dlh, možno v zmysle citovaného ustanovenia § 101 považovať za deň, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz, a teda za deň začatia plynutia premlčacej a teda za deň začatia plynutia premlčacej doby. Sám žalobca uviedol, že žalovaná naposledy uhradila splátku úveru dňa 19.4.2007. Najneskôr od 21.8.2007 (teda uplynutím troch mesiacov od splatnosti splátky splatnej dňa 20.5.2007) začala plynúť premlčacia doba na uplatnenie dlžnej sumy zo zmluvy o úvere na súde (§ 392 ods. 2 Obchodného zákonníka) v trvaní troch rokov (§ 101 Občianskeho zákonníka), ktorá márne uplynula dňa 20.8.2010. Preto keď konanie v prejednávanej veci začalo dňa 19.6.2013 doručením návrhu na súd (§ 82 ods. 10.s.p.), bolo to až po uplynutí premlčacej doby na uplatnenie tohto nároku. Uvedený záver súdu nebol prelomený ani skutočnosťou, že žalobca priložil k návrhu na začatie konania oznámenie o vyhlásení mimoriadnej splatnosti úveru zo dňa 4.7.2011, keď konanie žalobcu, resp. jeho právneho predchodcu, ktorý nepristúpil k predčasnému zosplateniu úveru bezprostredne po porušení zmluvných povinností žalovanou (v období po 20.5.2007, kedy žalovaná neuhradila splátku úveru a po tomto dni už nerealizovala žiadnu splátku úveru) je konaním, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. Súd prvej inštancie nepochybnil právo žalobcu na uplatnenie jeho (aj keď premlčaného) nároku návrhom na súde. Avšak poznamenal, že žalobca nárok na vrátenie dlžnej sumy úveru uplatnil po takmer šiestich rokoch odo dňa, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Na uplatnenie takéhoto nároku zo spotrebiteľskej zmluvy musel bezpochyby prihliadnuť aj bez návrhu, konkrétne na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku žalobcu voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania ako zákonnej prekážky, ktorá s poukazom na 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa bráni priznať plnenie voči spotrebiteľovi, bez ohľadu na to, či sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával. S ohľadom na uvedené skutočnosti súd prvej inštancie žalobu zamietol.

7. O náhrade trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 142 ods. 1 O.s.p., tak, že žalovanej, ktorá bola podľa výsledku konania plne úspešným účastníkom konania, náhradu trov konania nepriznal, keďže si túto neuplatnila.

8. Proti uvedenému rozsudku podal odvolanie žalobca, žiadal napadnutý rozsudok zmeniť a žalobe vyhovieť, eventuálne rozsudok zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. V prípade, ak by odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil, žiadal pripustiť dovolanie. Uviedol, že má za to, že jeho právny predchodca Slovenská sporiteľňa a.s. ako podnikateľ v oblasti, ktorá je prísne regulovaným podnikaním (bankovníctvom), je povinný riadiť sa kogentnými ustanoveniami právnych predpisov, od ktorých sa zmluvné strany ani dohodou nemôžu odchýliť. Podľa jeho názoru záväzok banky poskytnúť finančné prostriedky, ktoré sa dlžník zaviazal vrátiť a zaplatiť úrok, je vždy potrebné posudzovať podľa ustanovení § 497 a nasl. Obchodného zákonníka v spojení s § 261 ods. 3 písm. d/ ako absolútny obchod bez ohľadu na povahu účastníkov. V tomto smere poukázal na závery rozhodnutí NS SR sp. zn. 5Obo 56/2007, sp. zn. 5Obo 12/2010, 1Cdo 120/2010, rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. II. ÚS 3711/11. Ďalej uviedol, že Obchodný zákonník obsahuje komplexnú právnu úpravu premlčania (rozsudok veľkého senátu obchodného kolégia NS ČS sp. zn. 35Odo 619/2002. Je toho názoru, že s ohľadom na obdobie, v ktorom boli uvedené judikáty vydané, je zrejme, že napriek prijatej právnej úprave ochrany spotrebiteľa na úrovni Európskej únie súdy vyšších inštancií posudzujú konštantne úverový vzťah podľa právnej úpravy obsiahnutej v Obchodnom zákonníku, a to aj v otázke premlčania. Keďže Obchodný zákonník obsahuje komplexnú právnu úpravu premlčania, má sa táto otázka posudzovať výhradne podľa relevantných ustanovení Obchodného zákonníka a nie je preto možné akékoľvek ustanovenia v úprave premlčania vytrhávať z kontextu a aplikovať na ne ustanovenia iného právneho predpisu a to zrejme iba ad hoc v prospech spotrebiteľa. Ustanovenia Obchodného zákonníka o premlčaní nie sú ustanoveniami na ochranu spotrebiteľa. Nemožno zamieňať ustanovenia smerujúce k ochrane spotrebiteľa od ustanovení, ktoré sa jednoducho len pre jednu stranu zdajú „miernejšie“, ale primárne nesmerujú k ochrane slabšej zmluvnej strany. Obchodný zákonník okrem iného zakotvuje obmedzenie premlčacej doby, Občiansky zákonník žiadne také obmedzenie nezakladá. Odlišnosť úpravy inštitútu premlčania v Občianskom a Obchodnom zákonníku nemá nič spoločné so spotrebiteľskou ochranou, ale je výsledkom dvoch rôznych legislatívnych procesov ústiacych do dvoch rôznych kódexov bez ďalších súvislostí relevantných pre nastolenú problematiku. Ak by nebolo možné aplikovať Obchodný zákonník, vytratil by sa zmysel kategórie absolútnych obchodov. Podriadením dĺžky premlčacej doby pod ochranu spotrebiteľa, by spotrebiteľ získal viac práv, než mu patrí podľa vyvážených európskych štandardov. Takýto prístup by postavil druhú zmluvnú stranu (podnikateľa) skoro do nerovnovážnej pozície subjektov, ktorého právny úkon, spravujúci sa určitými predstavami o normách, ktoré na daný vzťah dopadajú, môže byť kedykoľvek podlomený akýmkoľvek ustanovením, ktoré je obsiahnuté v OZ, alebo v iných predpisoch, a ktoré z dôvodu výhodnosti pre druhú zmluvnú stranu (nepodnikateľa) by malo modifikovať daný záväzkový vzťah riadiaci sa obchodným zákonníkom. Poukázal na rozhodnutia NS SR ČR sp. zn. 32Cdo 3337/2010, NS SR s. zn. 6MCdo/4/2012. Uviedol, že podľa jeho názoru na predmetný právny vzťah je potrebné aplikovať právnu úpravu premlčania uvedenú v Obchodnom zákonníku. Poukázal tiež na novelizáciu § 52 ods. 2 OZ zákonom č. 102/2014 Z.z. Od 13.06.2014, podľa ktorého sa na všetky právne vzťahy, v ktorých je účastníkom konania spotrebiteľ, prednostne použijú ust. OZ, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Z toho vyplýva, že do 13.06.2014 sa aj na niektoré spotrebiteľské vzťahy museli aplikovať normy obchodného práva. Obchodný zákonník upravuje konkrétne práva a povinnosti účastníkov spotrebiteľských úverových zmlúv (napr. § 369 ods. 3). V dôsledku toho by sa podľa Obchodného zákonníka mali spravovať takto vzniknuté vzťahy aj pokiaľ ide o napr. uznanie záväzku, premlčanie pohľadávky, či právne dôsledky zosplatnenia úveru. Zásada nemožnosti odchýlenia sa od OZ v neprospech spotrebiteľa sa týka len tých spotrebiteľských zmlúv, na ktoré sa vzťahuje definícia ustanovenia § 52 ods. 1 OZ v znení účinnom do 31.12.2007. Obchodný zákonník sa môže aplikovať len na právne posúdenie tých skutočností, ktoré neboli osobitne upravené v spotrebiteľskej úverovej zmluve zodpovedajúcej definícii § 52 ods. 1 OZ. Žalobca ďalej uviedol, že nesúhlasí s určením počiatku od ktorého začína plynúť premlčacia doba. V danom prípade splatnosť úveru je určená presným dátumom, a to dňom 04.07.2011. On listom zo dňa 14.06.2011 upozornil žalovanú na možnosť vyhlásenia mimoriadnej splatnosti, listom zo dňa 04.07.2011 jej zaslal oznámenie o vyhlásení mimoriadnej splatnosti k 04.07.2011. Žalovaná písomnosť prebrala dňa 07.07.2011. Podľa jeho názoru premlčacia doba je možné počítat až od tohto dátumu a táto by uplynula dňa 04.07.2015. Žalobu na súd podal dňa 19.06.2013, teda ešte pred uplynutím premlčacej doby. V tomto smere poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Obo 54/2007, z ktorého vyplýva, že premlčacia doba začala plynúť po lehote splatnosti celého úveru. Nesúhlasil s názorom súdu prvej inštancie, že premlčacia doba začala plynúť už 21.08.2007.

9. K odvolaniu žalobcu sa písomne vyjadrila žalovaná, uviedla, že sa v plnej miere stotožňuje s rozhodnutím súdu prvej inštancie a odmieta odvolanie žalovaného.

10. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 34 CSP) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie procesným postupom podľa § 378 ods. 1 a § 380 ods. 1 CSP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario), dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej vyhovujúcej časti výroku, výroku o určení neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy a iných príjmov ako aj výroku o náhrade trov konania je potrebné podľa § 389 ods. 1 CSP zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie z dôvodu nepreskúmateľnosti pre nedostatok dôvodov a nedostatočné právne posúdenie.

11. Podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd neprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

12. Podľa § 391 ods. 1 CSP, ak odvolací súd zruší rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, prerušiť konanie, schváliť zmier, zastaviť konanie alebo postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí.

13. Podľa § 220 ods. 2 veta tretia CSP súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

14. Podľa § 378 ods. 1 CSP na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak.

15. Súd je povinný rozsudok odôvodniť spôsobom zakotveným v ustanovení § 220 ods. 2 CSP, čo je jedným z princípov riadneho a spravodlivého procesu vyplývajúcich z Listiny základných práv a slobôd ako aj z článku 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý predstavuje súčasť práva na spravodlivý proces. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov a právnymi závermi. Stav, kedy rozsudok neobsahuje náležitosti uvedené v ust. § 220 ods. 2 CSP vedie v konečnom dôsledku k tomu, že sa stáva nepreskúmateľným. Ak je rozhodnutie súdu prvého stupňa nepreskúmateľné, musí ho odvolací súd zrušiť, pretože inak by zaťažil konanie vadou, ktorá môže mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

16. Nedostatok odôvodnenia písomného vyhotovenia rozhodnutia je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasledujúcich Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Judikatúra nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument. Aj rozhodnutie formou uznesenia (ak nejde o rozhodnutie, ktorým sa celkom vyhovuje návrhu, ktorému nikto neodporoval alebo o uznesenie, ktoré sa týka vedenia konania) musí obsahovať odôvodnenie, pretože povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Odôvodnenie písomného vyhotovenia rozhodnutia súdu musí obsahovať výklad opodstatnenosti, pravdivosti, zákonnosti a spravodlivosti výroku rozhodnutia. Súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vyporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal; niet v ňom miesta pre dohady a domnienky.

17. Zákonom požadované riadne a presvedčivé odôvodnenie písomnej formy rozhodnutia súdu je nie len formálnou požiadavkou, ktorou sa má zamedziť vydaniu obsahovo nezdôvodnených, nepresvedčivých alebo neurčitých a nezrozumiteľných rozhodnutí, ale má byť v prvom rade prameňom poznania úvah súdu tak v otázke zisťovania skutkového stavu veci, ako aj v právnom posúdení veci. Inak povedané, účelom odôvodnenia rozhodnutia je predovšetkým preukázať jeho správnosť a odôvodnenie súčasne musí byť i prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutí súdu, t.j. musí byť preskúmateľné. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu

v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak potom nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá zároveň aj dôvodnosť podaného odvolania.

18. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Právne posúdenie veci je nesprávne, ak súd posúdil vec podľa normy, ktorá na daný skutkový stav nedopadá, alebo právnu normu síce určil správne, avšak nesprávne ju interpretoval, alebo ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

19. V danej veci súd prvej inštancie vec posudzoval nejednoznačne a v niektorých častiach rozporne, právne posúdenie veci vyplývajúce z odôvodnenie napadnutého rozsudku je chaotické, keď súd prvej inštancie cituje ustanovenia Obchodného zákonníka i Občianskeho zákonníka bez konkrétnejšieho kvalifikovaného vysvetlenia.

20. Odvolací súd sa nestotožnil ani s námietkou odvolateľa, že súd prvého stupňa na predmetný záväzkový vzťah mal aplikovať ustanovenie zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník, ďalej len OBZ), pretože ten upravuje zmluvu o úvere a podľa neho aj bola uzatvorená Zmluva o úvere a že ani Občiansky zákonník v ustanovení § 52 účinného v čase uzatvorenia zmluvy, nezaraďoval zmluvy upravené podľa Obchodného zákonníka (úverovú zmluvu v zmysle § 261 ods. 3 OBZ) pod režim spotrebiteľských zmlúv, preto záväzkové vzťahy zo zmlúv upravených v § 261 ods. 3 písm. d/ OBZ budú mať vždy charakter absolútnych obchodov, a teda vždy budú podliehať režimu Obchodného zákonníka.

21. Za spotrebiteľskú zmluvu sa podľa platného znenia § 52 Občianskeho zákonníka považuje každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Podľa platného znenia § 52 ods. 2 sa ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

22. V slovenskom právnom poriadku jestvuje duálna právna úprava záväzkov, pričom rozlišujeme ich občianskoprávnu a obchodnoprávnu úpravu. Vzťah týchto dvoch kódexov súkromného práva je vzťahom *lex specialis* ku *lex generalis*, pričom použitie Občianskeho zákonníka je subsidiárne - právne vzťahy podriadené režimu Obchodného zákonníka sa budú riadiť Občianskym zákonníkom v tých otázkach, ktoré Obchodný zákonník neupravuje (§ 1 ods. 2 Obchodného zákonníka).

23. „Kolíznu“ normu subsumujúcu konkrétny právny vzťah (alebo jeho časť) pod režim konkrétneho kódexu (Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka) predstavuje § 261 Obchodného zákonníka. Toto kogentné ustanovenie obsahuje kritériá pre určenie, kedy sa záväzkové vzťahy spravujú ustanoveniami Obchodného zákonníka. Pokiaľ záväzkový vzťah tieto kritériá nenaplní, vzťahuje sa naň právna úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku. Na základe uvedeného potom rozlišujeme tzv. relatívne obchodné záväzkové vzťahy, ktoré sa spravujú Obchodným zákonníkom iba v prípade, keď všetci účastníci záväzkového vzťahu sú podnikateľmi a absolútne obchodné záväzkové vzťahy, na ktoré sa Obchodný zákonník aplikuje bez ohľadu na povahu účastníka právneho vzťahu. Uvedený systém rozlišovania obchodných záväzkových vzťahov možno ešte doplniť o tzv. fakultatívne obchodné záväzkové vzťahy, v ktorých si zmluvné strany môžu v súlade so zásadou zmluvnej voľnosti dohodnúť obchodno-právny režim svojho záväzku (§ 262 Obchodného zákonníka).

24. V aplikačnej praxi vznikla otázka významu rozlišovania, či ide o záväzkový vzťah regulovaný Občianskym zákonníkom alebo Obchodným zákonníkom (ba dokonca otázka významu rozlišovania v rámci Obchodného zákonníka, či ide o absolútny obchodný záväzkový vzťah, fakultatívny obchodný záväzkový vzťah, atď.) vo vzťahu k možnosti aplikácie inštitútu spotrebiteľských zmlúv.

25. Riešenie tejto otázky má niekoľko rovín, pričom každá z nich sama o sebe dáva odpoveď na otázku, či aplikovať inštitút spotrebiteľských zmlúv. Je potrebné: riešiť otázku vzťahu medzi Občianskym a Obchodným zákonníkom, zobrať do úvahy existenciu zákona o ochrane spotrebiteľa, s obsahom kogentných noriem verejno-právneho charakteru zohľadniť požiadavky komunitárneho práva - nevyhnutnosť aplikácie eurokonformného výkladu.

26. Keďže Obchodný zákonník aplikáciu právnej úpravy inštitútu spotrebiteľských zmlúv nevyklučuje, ani komplexne neupravuje osobitným spôsobom a ide o kogentné ustanovenie Občianskeho zákonníka, je nevyhnutné ju v skutkovo relevantných právnych vzťahoch aplikovať, pričom nie je relevantné, či ide o relatívny obchodný záväzkový vzťah, absolútny obchodný záväzkový vzťah alebo fakultatívny obchodný záväzkový vzťah.

27. K uvedenému je potrebné ešte doplniť, že znenie § 52 Občianskeho zákonníka bolo významne korigované. Bol odstránený nevyhovujúci taxatívny výpočet spotrebiteľských zmlúv a podľa novej definície je spotrebiteľskou zmluvou každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Toto ustanovenie bolo komentované odbornou verejnosťou slovami: „Zákonodarcia však pod „právnou formou“ s veľkou pravdepodobnosťou rozumel akýkoľvek zmluvný vzťah (nominálny, formálny či neformálny, dvojstranný aj viacstranný a pod.), ktorý vznikne medzi dodávateľom a spotrebiteľom, a to bez ohľadu na to, ustanovenia akého právneho predpisu sa naň aplikujú.“

28. Zákon č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov obsahoval s účinnosťou od 25. 11. 2004 ustanovenie § 23a, podľa ktorého sa za spotrebiteľské zmluvy považovali zmluvy uzatvorené tak podľa Obchodného ako aj podľa Občianskeho zákonníka. Teda ani zmluvou uzatvorenou podľa ustanovení Obchodného zákonníka nebolo možné obísť inštitút spotrebiteľských zmlúv obsiahnutý v Občianskom zákonníku, a to aj preto, že naň odkazovala kogentná norma obsiahnutá v § 23a zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov.

29. Túto konštrukciu prevzal aj zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, ktorý v § 3 ods. 3 zakotvoval právo spotrebiteľa na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, pričom sa za takúto zmluvu považovali tak zmluvy uzatvorené podľa Občianskeho zákonníka, ako aj zmluvy uzatvorené podľa Obchodného zákonníka. Táto konštrukcia odkazu na inštitút spotrebiteľských zmlúv pokrývajúca Obchodný aj Občiansky zákonník bola vypustená novelou č. 397/2008 Z. z. s účinnosťou od 1. novembra 2008, a to vzhľadom na novelu Občianskeho zákonníka č. 568/2007 Z. z., v zmysle ktorej sa za spotrebiteľskú zmluvu považuje každá zmluva uzatváraná medzi dodávateľom a spotrebiteľom, a to bez ohľadu na jej právnu formu.

30. Odpoveď na otázku aplikovateľnosti inštitútu spotrebiteľských zmlúv vo vzťahoch spravujúcich sa Obchodným zákonníkom významne ovplyvní aj skutočnosť, že tento inštitút je zakotvený v Smernici Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Smernica je právny nástroj Európskych spoločenstiev, ktorý a priori nedisponuje vlastnosťou priameho účinku, čo znamená, že norma obsiahnutá v smernici štandardne potrebuje pre svoju aplikáciu prenos do právneho poriadku členského štátu. Motívom smernice teda nie je unifikácia právnych poriadkov, ale len vytvorenie platformy pre existenciu elementárnych pravidiel spoločných pre všetky členské štáty, ktoré uľahčia fungovanie vnútorného trhu. V procese prenosu normy obsiahnutej v smernici do všeobecne záväzných právnych predpisov členského štátu však môže dôjsť k nepresnostiam. Keďže tieto nepresnosti môžu viesť k diskrepanciám vo fungovaní vnútorného trhu Európskych spoločenstiev, bola vyvinutá doktrína požadujúca tzv. eurokonformný výklad ustanovení právnych predpisov členského štátu, čo znamená povinnosť štátnych orgánov členského štátu Európskych spoločenstiev (pod tento pojem je potrebné zahrnúť aj súd) vykladať svoje právo v čo najvyššej možnej miere eurokonformne, čiže v súlade s právom Európskych spoločenstiev (t.j. tak aby sa dosiahol cieľ sledovaný komunitárnou normou) - v našom prípade v súlade so smernicou 93/13/EHS, ktorá požaduje, aby za tzv. spotrebiteľské zmluvy boli požadované všetky zmluvy medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom. Takéto použitie eurokonformného výkladu sa týka všetkých ustanovení vnútroštátneho práva (teda nie len transpozíčného opatrenia) a je vylúčené, iba ak by išlo o výklad contra legem, alebo ak by došlo k porušeniu všeobecných zásad práva, najmä požiadavky právnej istoty a zákazu retroaktivity. Podľa Súdneho dvora Európskych spoločenstiev je povinnosť eurokonformného výkladu inherentnou súčasťou systematiky Zmluvy o založení ES, pretože umožňuje vnútroštátnemu súdu, aby vo veciach spadajúcich do jeho pôsobnosti zabezpečil plnú účinnosť komunitárneho práva.

31. Právny vzťah medzi účastníkmi konania treba preto posudzovať podľa zák. č. 258/2001 Z. z., pretože v danom prípade išlo o poskytnutie úveru (§ 1 ods. 2 písm. e/ Zák. č. 258/2001 Z. z.). Spory týkajúce sa zmlúv o spotrebiteľských úveroch sú občianskoprávnymi vecami a podstata vzťahu založeného poskytnutím spotrebiteľského úveru je občianskoprávna.

32. Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právo premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

33. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

34. Podľa ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa (ktoré nadobudlo účinnosť 1. mája 2014) orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával.

35. V preskúmanom prípade je zrejmé, že prvostupňový súd musel vziať na zreteľ § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, keďže rozhodoval o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy, teda bol povinný prihliadnuť na zákonný dôvod, ktorý bráni priznať plnenie požadované žalobou. Je nutné zohľadniť § 52 ods. 2 vetu tretiu Občianskeho zákonníka, podľa ktorého na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Obe tieto ustanovenia nadobudli účinnosť 1. mája 2014 a právne predpisy, ktorých súčasťou sú, nemajú prechodné ustanovenia. To znamená, že od ich účinnosti sa vzťahujú aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom.

36. Ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z. z. účinné od 01.05.2014 je možné aplikovať aj na konania začaté pred jeho účinnosťou, t.j. aj na konania začaté pred 01.05.2014. Napriek tomu, že samotné premlčanie má hmotnoprávny charakter, procesná povaha citovaného ustanovenia § 5b vyplýva z jeho samotného znenia, ktoré ustanovenie normuje predovšetkým a najmä procesnú činnosť orgánu rozhodujúceho o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy. Na jeho základe sa súdu ako orgánu rozhodujúcemu o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy ukladá povinnosť v súdnom konaní z úradnej povinnosti prihliadať na premlčanie v spotrebiteľských veciach, teda ide o konkrétny procesný postup súdu v konaní, čo nasvedčuje procesnoprávnemu charakteru ustanovenia. Keďže ide o procesné ustanovenie, v prípade absencie prechodného ustanovenia platí, že súd postupuje podľa právneho stavu účinného v čase rozhodovania súdu. Preto ak v čase rozhodovania súdu vo veci je účinné ustanovenie § 5b citovaného zákona, súd je povinný ho aplikovať, i keď sa súdne konanie začalo skôr, t.j. pre účinnosťou zákona.

37. Súd prvého stupňa vôbec nevysvetlil na základe čoho dospel k záveru, že premlčanie v danej veci je potrebné posúdiť podľa Obchodného zákonníka napriek tomu, že ide o spotrebiteľský vzťah. Posúdenie premlčania z hľadiska plynutia premlčacej doby, jej počiatku s ohľadom na omeškanie dlžníka, s ohľadom na zosplatnenie pohľadávky je nezrozumiteľné a nedostatočne zdôvodnené. Veriteľ je oprávnený zosplatniť pohľadávku z dôvodu omeškania dlžníka kedykoľvek po tom čo nastali dôvody odôvodňujúce zosplatnenie pohľadávky, nemusí dôjsť k zosplatneniu bezprostredne po okamihu vzniku omeškania dlžníka. Súd prvej inštancie sa nevyporiadal s otázkou premlčania splátok splatných pred zosplatnením celej pohľadávky.

38. Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V ďalšom konaní sa súd prvej inštancie bude riadiť právnym názorom súdu prvej inštancie, doplní dokazovanie v naznačenom smere a svoje nové rozhodnutie zdôvodní v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Zároveň rozhodne aj o trovách odvolacieho konania.

39. Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde,

ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).